

Зэфэхьысыжъэр ашыгъэх

Адыгейм ибюджет 2023-рэ ильесым гъецклагъэ зэрэхъугъэм фэгэхьыгъэ зэфэхьысыжъхэм зышдэуугъэх зэхэсигъо АР-м и Лышхъэ и Координационнэ гупчэ тыгъуасэ щыкыагъ.

А. Гусев

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу — Мухьамэд Йофтхъабзэм хэлжээнхэу къблэгъягъэхэм шүфэс арихыгъ. Республиком ибюджет лъэныкъо зэфэшхъафхэм япхыгъэу, шьольырым ишлэкэл-псэукэ аш зарельтигъээм къыхэкэй ар гъецклагъэ зэрэхъугъэм изэфэхьысыжъхэр ильес къэс зэршыхъэр хигъеунэфыкыгъ. УФ-м финансхэмкэ и Министерствэ инаучнэ-ушэтэко институт 2023-рэ ильесым ышыгъэ зэфэхьысыжъхэмкэ, бюджетыр гъецклагъэ зэрэхъугъэр шьхъэйхъигъэу къэзыгъэльэгъо УФ-м ишьолтырхэм якуп Адыгэ Республиктээр зэрэххъягъэр М. Йашэм къыуагъ.

Республике бюджетыр гъецклагъэ зэрэхъугъэм къытегу-

щылагъ АР-м финансхэмкэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Екатерина Косиненкэр. 2023-рэ ильесым лъэныкъо шхъяаэу гъецкэлгээн фэягъэхэм аш ягуу къышыгъ. Ахэр: АР-м и Лышхъэу Къумпыр Мурат къыгыццууцгъээ шьэрлыхъэр, республиком ибюджет ыкыи ихвакуулах политики, УФ-м лъэпкь ыкыи стратегическэ мэхъанэ зил хэхъоныгъэхэр ышынмыкэ къэралыгъом ишацэ иуказ игъецкэн, 2012-рэ ильесым УФ-м и Президент къидигъэгъэ унашохэм ашшэу бюджетыр епхыгъэу йофышэхъэрэм ялэжжапкэ къэзэтигъэенным къышымыгъэлгээн, УФ-м ихэбзэгъеуцгъэ диштэу 2023-рэ ильесымкэ лэжэпкэ анахь мактэу агъенэфагъэм

шьольыр къэгъэлгэхъонир нэгъэсигъэнир, республике ыкыи зэхэубытэгъэ бюджетхэр зедиштэу гъэпсигъэнхэр.

— Блэкыгъэ ильесхэм афэдэу, УФ-м финансхэмкэ и Министерствэ дэтшыгъэ зээгэгынгъэхэм адиштэу йофшэнир льыдгэлгэктэнэир шьэрлыг шхъяаэу къэнэжыгъ. Республиком изэхэубытэгъэ бюджет ихахъохэр сомэ миллиард 54-рэ миллион 800-м нэсигъ. Аш щыщэу республиком иер сомэ миллиард 24,4-рэ. 2023-рэ ильесым мылькоу дгээфедаагъэр сомэ миллиард 58,6-рэ, тывыщыкагъэр сомэ миллиард 3,8-рэ. Арэущтэу щыт нахь мышэми, 2022-рэ ильесым егъэшшагъэмэ, зэхэубытэгъэ бюджетыр сомэ миллиард 10,7-кэ нахьыбэхъуээ. Республиком нахьыр сомэ миллиард 2,1-рэ, чыфэ ттэлэп, — хигъэунэфыкыгъ финансхэмкэ министрэ иапэрэ гуадзэ.

Федеральне бюджетыр кыккэу республиком къыфатуулзыре ахьщэр 2023-рэ ильесым процент 12,2-м нэс къеыхыгъ, 2022-рэ ильесым пчагъэр процент 13,1-рэ хуушигъ. Министрэ иапэрэ гуадзэ къызериулахмыкэ, зэфэхьысыжъхэр зыфашыгъирэ ильесымкэ республике бюджетыр фэгъэхыгъэхэр хэбзэгъеуцгъэм плээгэгээ зэхъоныгъэхэр фашыгъэх. Гүшүйэм пае, республике бюджетыр хахью ышын фэягъэм сомэ миллиард 8,2-рэ къырагъэхъугъыкыи сомэ миллиард 45,5-м нэсигъ. Бюджет мылькоу агъе-

зеконэу агъенэфагъэм сомэ миллиард 14,3-рэ къырагъэхъугъ — ар зэкэмки миллиард 52-рэ зэрэхъугъэр.

Республике бюджетыр анахыбэу хъакуулах ыкыи мыхьакуулаххынхэр къалэу Мыекуулэ — процент 41-рэ фэдиз, аш үүж итих Тэххутэмьыкье ыкыи Мыекуулэ районхэр. Екатерина Косиненкэм къызериуагъэмкэ, ахьщэр анахьэу зыпэуагъэхъээ лъэнныкъохэм ашшыых: «Лъэпкь экономикэр» — процент 26-рэ, «Гъогу хъызметыр» — сомэ миллиард 7-м ехъу, «Социальнэ политикэр» — миллиард 13,1-рэ, ахэм ауж къыкэлэхъкох гъесэнгъээр, псэуплэ-коммуналнэ хъызметыр, псауныгъэм икъеухъумэн.

— Зэкэмки социальнэ мэхъанэ зил йофшохъэм бюджет мылькум ипроцент 59,2-рэ апэлдгэхъягъ, — къызэфихысыжъыгъ финансхэмкэ министрэ иапэрэ гуадзэ.

2023-рэ ильесым лъэпкь проекти 9 шьольырим щагъэцэлагъ, ахэм сомэ миллиард 13,9-рэ апэуагъэхъагъ: зеконным — процент 31,4-рэ, гъесэнгъэм — процент 25-м ехъу, гъогухэм яшын — процент 19.

Гүшүйэм пае, Гъогу фондым ыгъэфедаагъэр сомэ миллиард 7,1-рэ, аш щыщэу сомэ миллиард 5-рэ республике бюджетыр къытупшигъ.

Къоджэ псэуплэхэм хэхъоныгъэ ягъэшшагъэнэм къыдыхэлтыгээ тайгуу чыпэе бюджетхэм сомэ миллиард 557-м ехъу афатуулшигъ. Псэуплэхэу Дахьом ыкыи Гъозэрылэе къарыкэе Лэгъонакъэ еклүрэ гъогухэм ягъэцэлжээжын ыкыи яшын, Дахьомэр Джэгокло гъехүнэмрэ азыфагу иль гъогум ишын сомэ миллиардрэ миллиард 600-рэ атырагээдэгдэг.

ТЭУ Замир.

Мэкъу-мэшым илэужыкI

(Икэух.)

Мыщ фэдэс шэныгъэ зээзыгъэтыгъэ къэлакэм икъуаджэ къызкигъэзэжыгъэмкэ таупчыгъ.

— Тыдэ укыагъэми, уцыххакI, — ело Анзаур. — Учыгуу ушылэжсээнэм нахь тхъагъо ишыгъ. Зы мафи сырыкI эмьгъожсээнуу рихыжыгъээ йофм хэсэгъахъо, лысэгъэжуатэ.

Анзаур тызэрэшигъэзэгээзэгээжыгъэмкэ таупчыгъ.

— Неп коц килограммым сомитиI ныIэн ыуасэр, тыгъэгъязэм — 26-рэ. Чыланхъэм, гъэстыныхъэ-ицыфэ материалхэм, лэжсэгъэм узэрэшигъэштэйм, техниким шыгын, нэмийкыбэм ауасэ зынэсигъээр къыдэллытэмэ, ар зэрэмкэд дэдэр нафз. Чыгуулэжсэхэр мышкэ зыщигууцгъэр къэралыгъор ары. Чыгум мэкъумэц культурэу хальхъэрээр ильес къэс зэблэхъуээнэм мэхъанэхио I, аш ишыагъэ къызэрэжорэр ишыгъээжыгъэм къыгъэлэгъуагъ.

— Коц гектар 33-рэ, натрыф гектари 6, тыгъэгъязэм гектар 24-рэ, лючэрнэ гектари 3, аш нэмийкхэри тэлэжсы. А пчагъэм едгэхъутишыгъу.

Шхъяаэ тиши бывымысыр дэтэгъэкы. ТапэкIэ ѹшээзытыштэймэхэр нахьыбэ тиши тишигъу, — ело Анзаур.

Аш къызериуагъэмкэ, мэфэ ошүхэр къызфагъэфедэхээзэ лэжыгъэхэм минеральне чыгъэшүхэмкэ яшүүшэх. Гъэтхэ йофшэнхэр ыкэм фэлхо. Джаш фэдэу гъэтхасэхэр чыгум хальхъягъ. Ахэм уз зэфэшхъафхэр къахэмхъанхэм ыкыи уцыххээр къатемыкхэм джырэ уахьтэ дэлажьэх.

Лъэпшыыкъо Фатим.

Ныбджэгъу лъапIэхэр!

2024-рэ ильесым иятIонэрэ мэзих тельтигъээ къэтхэгъу уахьтэр макIо.

Республике гъэзетэу «Адыгэ макъэр» къызитхыкыызышIоицхэхэр мыщ фэдэ уасэклэ аш Урысые и Почтэ икъутамэхэм ашыкIэтихэштигъ:

Индексэу П4326-р:

зы мазэм — сомэ 207,57-рэ;
мэзитлум — сомэ 415,14-рэ;
мэзицым — сомэ 622, 71-рэ;
мэзилым — сомэ 830,28-рэ;

мэзитфым — сомэ 1037,85-рэ
мэзихым — сомэ 1245,42-рэ.

Фэгъэктотэн зиIэн купхэм апае индексэу П3816-р:

зы мазэм — сомэ 204,14-рэ;
мэзитлум — сомэ 408,28-рэ;
мэзицым — сомэ 612, 42-рэ;
мэзилым — сомэ 816,56-рэ;
мэзитфым — сомэ 1020,07-рэ
мэзихым — сомэ 1224,84-рэ.

Шыгу къэдгээжын, джащ фэдэу йофшIоицхээми гъэзетыр къыратхыкыышIуцт — сомэ 240-рэ аш ыуасэр, ильесныкъом къызчицэдкIырэ мафэхэм афэтицэжыицт, аш пае иччагъээлээр 15-е нахьыбэн фад.

Ежь-ежырэу къакIоицхээ зыштэжыицтхэм апае тигъэзет мэзихым ыосэштыр соми 150-рэ, ар редакциер зычIэт унэр ары зычIахыжыицт.

Джащ фэдэу «Адыгэ макъэм» исайт шъущыкIэтихэн шъульэкIыцт шъиунэмэ шъурамыкIэу.

«Онлайн-подписка» зыфиIорэ гуцыIоицхээ шъуатеIункIэмэ, почтэм инкIубгъо ар зыщицэшIоицхэицт, шуришицэйт, итхагъэм шуригыуазээ къэбарэу ишыкIагъэр ижъугъэгъусээмэ, зы чыпIэ шуришицэу ыккIэ шуригыуазээ, гъэзетыр шуригыуазээ.

Жъоныгъуакэм и 15-р – Адыгэ Республикэм иунагъо и Мад

Адыгэ Республикэм ишыпсэухэу лъытэнэгъэ зыфэтишыгэр!
Тичынгъегу лъапгэхэр!

**МэфэкI ишагъом – Адыгэ Республикэм иунагъо и Мадэ фэши
 тышыгъегушо!**

Цыфым ишыгъенгъекіе унагуу, шульягъа, лъытэнэгъи ыкіи зэдээл-
 пыгъенгъи зыфэпшоцтхэм мэхъанешко ялэу щит. Насыпымрэ гушуагъомрэ нахь
 икъюу зэхэвшэнхэмкіе ахэм яшуагъе къекло, къинигъохер щигъезынгъенхэмкіе
 лъэлэс пытэу щытын, тищыгъенгъе нахь дахэ ыкіи нахь гъэшгэйон къытфашы.

Унагъор ары тильэпкъ икултурэрэ ишэн-хабзэхэмрэ тахэзыщэр. Сабыим
 игупсэхэмрэ къыпэблагъэхэмрэ ахэтэу цыфыгъе шэпхэе дахэхэр къыпкырэхъех,

дунаим ыкіи обществэм фыщытыкіе афыриштим хэшыкі фырилэ мэхъу.

Унэгъо пытэр ары тикъэралыгъо ылъалсэу щитыр, цыф лъялкыбэмэ ялъы-
 клохэр зыщыпсэухэрэ Урсылем гъэхъэгъешуухэр ышынхэмкіе, тикъэралыгъо

джыри нахь лъэш, нахь зэтегъэпсыхъагъе хъунымкіе мэхъанешко аш ил.

Урсылем Федерацием и Президентэу Владимир Путиним унагъом и Ильесэу
 ыгъенфагъэр унагъом, унагъо хэбэз дахэхэм язэптиэн, ным ыкіи тым, анахъу
 сабыибэ зэрэс унагъохэм мэхъанэу ялэм нахь зыкъыгъетынам афэорыше.

Унэгъо зэгурьоххэу зээгъынгъе зэрэлхэу тиэхэр нахьыбэ хъухэ къэс
 тиобществи ти Хэгъэгушуу Урсылем нахь пытэ зэрэхъущтхэм тицыхэ тель.

Мы мафэм Адыгейм иунэгъо пстэуми тафэльяло псауныгъе пытэ, шульягъу,
 насып ялэу, зэгурьононгъе арьльяуу псэунхэр!

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу, Урсылем политическэ партиеу
 «Единэ Россием» и Адыгэ шыолъыр къутамэ и Секретарэу
 Къумпыйл Мурат**

**Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу
 Владимир НАРОЖНЭР**

«Унагъом иль фэбагъэр, гупсэфынныгъэр бгъэптигэхэмэ, исхэр зэфэшагъэхэ мэхъу»

Непэкіе унагъом игъэптиэн тиобществэ пшьэрыль шхъялэу илэхэм зэу ашынг
 ыкіи аш кыдыхэлтигэтуу 2024-р унагъом и Ильесэу агъенфагъ. Унэгъо
 клоцым щызэрахъэрэ хабзэхэм уасэ афэтшы зыхъукіе, тиобществи, къэ-
 ралыгъори нахь пытэштых, тикэлэццыкүхэми, ахэм къатекыжыщтхэми
 янеушрэ мафэ нахь дэхэшт.

Сабыибэ ухьу зыхъукіе
 гукэлэгъуныгъе, шульягъуны-
 гъе зэфыряштэу ахэм
 альяте.

— Клэлэ нахьыжытлур
 ильэс азыфагоу кызызтехху-
 хагъэх. Аслын ильэс 23-рэ,
 Джамбулат 22-рэ аныбжь.
 Ахэм ялгынкіе нахь кын
 адэслэгъугъ. Бэхэм толь-
 фэнүүкх къашлашытгыг,
 сыда пломэ тидээ зэгъусахэу, зэфэдэу
 фэлгэхэу дгэлэгъуагъэх. Краснодар дэт
 юридический коллежийм щеджагъэх,
 зэдгэжэжыхи дээ күлүкүүм зэдь-
 ёшыгъяа. Аш үүх ашьэрэ гъэсэнгъе
 зэрэгэгъотынэу зытэраубытэм, лъэнэ-
 кьюу къыхахыгъэхэр зэфэшхъафых.
 Аслын мэкүүмэш юфым феджэнэу
 рихъухыагъ, заочнэу Мыекъопэ къэра-
 лыгъо технологическэ университетын
 члэхъажыгъэу я 3-рэ курсын ис.
 «ОЗОН» зыфалорэм юф щешэ. Джам-
 булат ашьэрэ юридическэ гъэсэнгъе
 зэригэгъотыгъэу полицием хэт, — **къы-
 хигъэцьыгъ ным.**

Ахэм къаклэлэкло Альбинэ. Аш ильэс 16 ыныбжь, Краснодар дэт медицинэ
 коллежийм щеджэ. Ар стоматолог хуу
 шлонгыу. Джантэмээр гурут еджалыгъ чэс,
 я 6-рэ классыр къеухы. Аш лъэшэу фут-
 болыр иклас, зыхэт командэр зэнэкъо-
 күхэм ахлажьэ, бэрэ теклонгъэр
 къыдахы. Клалэр иешлаклэки къазэра-
 хэшүүрэм фэш кубокхэр мызэу, мытюу
 къыфагъэшшохагъэх. Джантэмээр ыш-
 нахьыжхэм футбольр агу рихъэу, джы
 къыненсэгыгъэм пытых. Зэкэми анахь
 класуу ягупсэр Миланэ цыкыр ары. Мынш
 ублэлэе классыр къеухы. Культурэм и
 Унэ къыщызэуахыгъэ кружокым козэ,
 джыэрэ къашхохэр зэрэгбашэх.

Хъотхэм якэлэццыкүхэм ялгынгъэ-
 гъэсэнгъе емызэшыжхэу юф зэра-
 дашэрэм dakloy, ахэм адыгэ шэн-хэбэз
 зэхэтигъэхэр зэрэлтэгъэссынхэм ыуж
 итых. Светланэ къызэриуагъэмкіе,
 хульягъэхэм чыпэ гъэнэфагъе унагъом
 щыриэн фае.

— Клэлэ нахьыжхэм нахьыбэ къа-
 гурэло, ятэ дэшхэнхэр емыклоу альяте.

Нахь цыкүхэми аш зэхятэгэшшыкы.
 Сыд сүүпшэрихыгъэми, ис зыхъукі
 аш тир сэгъашхэ, имысмэ илахь фых-
 тэхи. Гүшүэлэзакъокэ сабыир пфэгъэ-
 сэштэл, ны-тыхам лъагъо арагъэльэгъу-
 рем мэхъанэ ил. Зэдэлжүүлиныр, шхъа-
 кэфенгъиэр ыпэ итээшшых, — **хигъэу-
 нэфыкыгъ Светланэ.**

Сыдэу хуугъэми, унэгъошлэнэм іэпэ-
 іэсэнгъэшхо ишкылагъ ыкіи лъэнэыкү-
 абэ къызэлтэеубыты. Лъэпсэ пытэ зиэ
 унагъо агъэпсүнэмкіе Хъотхэм яшэф
 тыкэуучлагъ.

— Аш шьэрф хэлжээ, зэкэми а юфым
 зыгъялжыгъэу кысшошы. Алерэ
 чыпэлэр зыгъялжыгъэу слытэрэр унэгъо
 клоцм хабзэу щыгъэхэр зэхэубытагъэу
 бгъэцэлэнхэр ары. Зым ыпшээ зэкэри
 дэлжынэу Ѣйтэл. Зыбъэлэсфыштим,
 юф пшэштим узэгъусэу зэкээ зэдэгъэ-
 цэклэн фае. Унагъом иль фэбагъэр,
 гупсэфынгъэр зэлпымьюу бгъэптигээ,
 исхэр зэфэшагъэхэ мэхъу. Шулагъу-
 ныгъэм, гуфэбагъэр унагъор къащежье,
 ау унэгъо пытэ бгъэпсүнэм ылъалсэр
 зэшхъэгъусэхэм цыхээ зэфашыжынэр,
 лъытэнгъе азыфагу илъынэр, зы гухэл
 зыдайгъэу аш къыфэкъонхэр ары, —
къыуагъ Светланэ.

Хъотхэм яунагъо исхэр зэкээ пчыхэ-
 шхъалэм къызэхэхажхыхэу, зыхэм
 джэгукіэ зэфэшхъафхэр къаштэхэу,
 адрэхэм мафэм ашлагъэр, ягъехаагъэхэр
 къаотэхъэу, мэкэшхо ахэуукіэу зыхъу-
 рем, нахь тхъагъо щимылэу бысигуа-
 щэм ельтэ. Джащ фэдэ зэгурьохъ
 унагъохэр нахьыбэ тиэхэмэ, къэра-
 лыгъори пытэшт.

ИШЫЙНЭ Сусан.
 Сурэтхэр Хъотхэм яхъарзынэш.

Шульягъурэ гукэлэгъурэ зериль,
 шэн-хэбэз зэхэтигъэхэр зыщагъэптиэрэ,
 сабыибэ зыщаплурэ унагъоу Адыгейим
 щыпсэурэр маклэп. Ахэм зэу ашын
 Гъобэкъуаукіе Хъот Юсыфрэ Светланэрэ
 яунэгъо зэкүж. Зэшхъэгъусэхэр щыгъ-
 енгъе гъогум зызэдэйтхэр шлэхэу
 ильэс 25-рэ хууцт. Ахэм къэлишэрэ
 пшъэшьитлурэ зэдаплу. Унэгъо зэгу-
 рыложжын ылъалсэу зыщыдгъэгъозагъ,
 бысигуащэм гүшүэгъу тыфэхъуу.
 Юсыфрэ Светланэрэ (Джанхъотмэ
 яхъу) зэрээзэкъоджэгъухэм къыхэкіе,
 дээтоу зэрэшштэгъяа. Псэогъу зэфэ-
 хъунхэу зырахъухэм, Светланэ ныб-
 жыкіе дэдагь.

— Ильэс 18 нахь сымыныбжъэу уна-
 гъо сихъагъ. Хэтрэ бзыльфыгы къыз-
 щыхъуугъэ, зыщаплурэ унагъоу ебгынэ,
 нэмикіл лаакъо хэхъе. Аш шэн-хабзэу
 итых шхъафы, о узэсагъэм фэдэп. Ау
 сэ пшы-гуащэ сигъэгъозэнэу, лъэгъо
 гъэнэфагъэ сыйтирицнэу синаасыг къы-
 хыгъяа. Гүхэкіе нахь мышлэми, си-
 шхъэгъусэян-ягъэхэр пасэу ыухыгъэх,
 сизахахъэм щыгъэгъэхэп. Амал зэ-
 риэлкіе нэбгыритлум тиорэтишлэрэ
 зэхэлтэй щыгъенгъе гъогум тыхырэкъ,
 анахь тын лъаплэу тиэр тильфыгъэхэр
 ары, — къеуатэ Светланэ.

Ильэс заулэлкіе узеклэбжэкмэ, «Ма-
 теринская слава» зыфилорэ цэл лъаплэр

тигүшүэгъу къыфагъэшшошагъ. Ильэс
 25-м къыклоц бзыльфыгъэм идахэ ари-
 гъэлоним, иунагъо зэригэбэгъоштим,
 исабыихэр дахэкіе къазэрахигъэштхэм
 ыуж ит. Ахэм ашьхагъ итыхъ тир. Аш
 игүшүэгъу пытэ къыхэмхъяа сид фэдэрэ
 юфыгъуу зэшшохагъе хуурэп. Юсыфр
 чыгүлгэхъяа щигъ ыкіи унэм берэ исырэп.
 Ареу ѿт нахь мышлэми, ибынхэм ялпун
 ѿтгыншэхэу хуурэп. Якэлэццыкүхэр
 зэрифэшшуашаа пүгъэнхэм, цыфхэм
 шхъэкіефэнгъе афашийнэм зэшхъэ-
 гъусэхэм анахь тет.

— Хульягъэр унагъом ышхъэу
 зэрэштэй, аш шхъаклаа фэлшын
 зэрэфаэр тильфыгъэхэм агуурсэгээлэ-
 яа. Тым ишынагъо клаалхэм дэгъюу зэхашэ,
 гъогу занкіе тетынхэмкіе, емрэ шлумрэ
 зэхахынмкіе берэ адэгүштээ, гъунэ
 альефы. Ным ыпшээ ифэрэр бэ: юфш-
 энхэм къыщегъэжъяа гыкіе, тхъакл-
 ни, пшэрихъани, егъэдэжжыни... Ау
 ахээр къинигъохэлэе слытэрэр, — **её**
Хъот Светланэ.

Зэшхъэгъусэхэр сабыибэ ямынэмэ
 мыхъуштэу гүхэл зыфэзышыжхъээрэ
 афэдэхэп. Алеэрэ клаалэр къызафэхъум,
 аш шы илэн фаеу алтыгъа, пшашшээр
 къызахъуми шыпху илэнэ зэрэдэгъу
 къагурыштэйгъ. Сыда пломэ ежхэри
 унэгъо лужхъум къарыхъухъагъэх. Свет-
 ланэ ныкыльфыгъибл, Юсыфр — тфы я.

Сакъынъигъэр —

(Икъех).

ильесым мыш фэдэ иуахтэ егъепшагъэмэ, автомобильэу зэутэкынъигъэхэм япчагъэ процент 20-кэ нахь мак, ау зидунай зыхъожьыгъэхэр нахьыб, — **кыыуагъ Андрей Огурцовым.** — Мы ильесым автомобиль эзутэкынъигъэхэм а зу уахтэм ахкюдагъэр нахьыб, зы хъугъэ-шагъэм нэбгыриплышы кыыхыгъигъ. Блэкыгъэ ильесым нахьыбэмкэ зырызыгъэх. Арышь, зыххъуагъэр гъогу хъугъэ-шагъэ пчагъагъэр арэп, зидунай зыхъожьыгъэхэр арь. Цыфхэр зыщыхэкюдэгъэ зэутэкынъигъэхэм янахьыбэр кызыщыхъуагъэр щылэ мазэр ыкъи мэзаем ыгузэгур арь. Ахэр зыщагъеунэфыгъэхэр федэральнэ ыкъи республикэ гъогух. Нахьыбэмкэ ушхъягу афэхъурэр автотранспортыр лъешу зэрээрэфэрэр, алэ кынъирэ автомобилем игъогу

А. Лаутеншлагер

Зэутэкынъигъэ пчагъэхэмкэ Тэуцожь районымрэ Мыекуапэрэ пэртыых. Тэуцожь районым федэральнэ гъогур пхырэкы,

ликом ит автомобильхэм япчагъэ проценти 10-м ехъу хэхь. Нэбгырэ мин 500-м къехью шыгсэүрэмэ автомобиль мин 214-рэ ательятаагь. Машинитлы, щы зиэ унагъохэри ахэтих. Ар автомобиль псынкэхэр арь, хылытэ ыкъи цыфыбэ зезышхээрэр хэмийтэу. Мы къэгэльгэйонымкэ тишольтыр Урысъем пэртынтигъэ щызыгъхэм яз. Гъогурлыкыонир щынэгъончэннымкэ Къэралыгъо автоинспекцием республикэмкэ и Гъэорышланлэ кызызэритырэмкэ, зэутэкынъигъэхэм ахажхэрэр нахьыбэмкэ Адыгэим щыщих — процент 60, 40-р — нэмыхк шьолтырхэм къарыгъигъэхэр республикэм къэклиягъэх е пхырэкы.

— Республиктэ зекло шьолтыр. Къимафэми гъэмафэми зыщагъэлсэфынэу цыфыбэ къехьэ. Ахэм япчагъэ гъэ къэххэ. Непэ узыфаем убыбышьущтэп, мешлокухэм чыпэхэр афиккухэрэп. Аш къыхэкэй бэхэр автомобильхэмкэ мэзеклох. Блэкыгъэ ильесым кызызригъэлэгъуагъэмкэ, Адыгэим игъогу хэхыгъэхэм ащизблэ-

къихэрэм япчагъэ проценти 5-м къыщегъэжьагъэу 15-м нэсэу къаххъуагъ. Ахэм тальэлтээ, зэхъокынъигъэхэм ялтыгъэу гъогухэр щынэгъончэнхэм тылти, ящыкэгъэ тамыгъэхэр атетэгъууцох, ау а пстэури пкэнч, гъогурлыкыонир ишапхэхэр амыгъэцаклэхэмэ, — **ело Андрей Огурцовым.**

Гъогу хъугъэ-шагъэхэмкэ республикэ къэгэльгэйонхонхэр

сиен щызэхашагъэм изэхэсигъо мы упчлэр къыщытэтыгъ, аш иушхъягу щызэхэтфыгъ. Бэхэм лъеш зеклонир къябэки. Нахьыбэмкэ автомобильхэр зыгъэорышлэхэрэр е ныбжыкэх, транспортыр зэрафэнэмкэ фитынъигъэ зялэр ильеситум нахьыбэп, е ильес 50-м ехъу гъогухэр, бэлэрэгыгъэхэр, пшыгъэхэр арь. Зэхэсигъом муниципальнэ гъэпсыкэ зилэ псэуплэхэм яадминистрациехэм ялашхэм республикэм и Лышихъэ щарыуагъ мы лъэнэхъомкэ хэкылыгъэ хүн вильэкыщхэр. Ахэм яз былым шхыхарыклохэм алае тазыр уцуулэхэр гъэпсыгъэнхэр. Аш фэшлэхэр зиехэр дгъэунэфыщых, — **кыыддэгощагъ тигущыгъу.**

Мыш фэдэ гумэкыгъор Адыгэим имызакью, Урысъем инэмыхк шьолтырхэм ашхъэшыт, гъогу зэутэкынъигъэхэмкэ ялохэм языт нахьышоп. Анахьэу гур зыгъэузырэп гъогу хъугъэ-шагъэхэм къэлаклэхэр, гурыт ныбжь зиэхэу псэунхэ ыкъи лэлүжыкэ къэзэтын зылэкыщгъэхэр бэу зэрэхэлдэхэрэр арь.

Мэлъялфэгъум и 20-м Очэпшье пэмычыжьэу къышыхъуагъэхэмкэ

IIIапхъэхэр аукъуагъэхэмэ къыхэззыгъэшырэ камери 177-мэ непэ республикэм Юф щашлэ. Аужырэ мэзиплэйм 16 къэу агъэуцугъ. Гъогу зэготи-тум ычылдээ 4-р ахэм къизэдаубытын джы альэкли.

мы гъатхэ къэзыгъэтигъэхэм ашыц Мыекуопэ районым игъогуухэм къатехъээхэе шьхарьытуущтэп, былым плашъэхэр.

— Гъогу хъугъэ-шагъэхэр къызыхъуагъэ чыпэлэмытызыклох, псэушхъяхэр зиехэр дгъэунэфышхъяхэрэп. Гъогурлыкыонир щынэгъончэннимкэ комис-

зыгъэуэу зыгу ымыгъэцыкүгъе республикэм къинагъэп пюми хэукъуагъэ хүщтэп, къэлэ ныбжыкыицх хэкюдагь. Ильес 17 зыныбжь шьэожъыуеу автомобильр зыгъэорышлэхтэгъэр ыпэ къикыре машинэм игъогу техьи, аш иутэгъигъ. Тигущыгъу къызэриуагъэмкэ, ныбжыкэхэр

АР-М Гъогурлыкыонир щынэгъончэннимкэ икъульхы

ЩЫІЭНЫГЬ

зыхэкілдәрә гъогу хыгъэ-шалгъэхәр ащ ыпәкін Төңөжы районым щагъэунәфыщтыгъәх, а упчіләри мызәу къаәтыйг.

— Зэрэхъульян ылъэкъыштэү тлыгтэрэмкіэ, газым телүнкін куагъэ. Тэлкү зытепльэхүкъым, гьогубгъур къуубыти, машинэр риҳыхыжагъ, адырабгъум тэхагъ ыкын зэуагъэх, — хижээнэфыкынг А. Огурцовым.

— Ныбжыык! Эхэр зыхэ-
фэхэрэ ык! И зыхэк! Одэ-
хэрэ гьогу хүүгээ-ш! А-
гъэхэм яичаагээ зэрэха-
хьорэм сида зэфэхьысы-
жьеу шүүгчийн! Йирэр?

— Сэ зэрэслтыгэрэмкэ, нахьыбер егъэджэнүм ельтыгыг. Ильэсүм иублэгүм автоеджа-плэхэм япщэхэм, якілэзье-дажхэм заудгъяклагь, тадэгу-щылагь. Йофеу ашлэрэм мэхъянэ ин зерийр джыри зэ агу къед-гъэкыжыгь.

Ау, ашт фэшьхбафэу, ны-тыхэми ежь ныбжык! Эхэми къагурьын фае уеджэгээ къодыек! Эзэрэмыхъущтыр. Автомобилыр ыгъэлорышэнэмык! Э тхыль илэү алошь, ны-тыхэм ильфыгээ машинэ льаплэр фащэфы, адьрэми фитныгээ си! Елошь, ицыхъэшхо зытельзыжьеу лъешэу ефы. Ашт къыхэкын ылъэктыштым зи, огуудынсаар.

ЗэутэкIыныгъэ пчагъэхэмкIэ Туцожь районым-
рэ Мыеекъуапэрэ пэрытых. Туцожь районым фе-
деральнэ гъогур пхырэкIы, машинэхэр жь угъэу ѹз-
зекIох, Мыеекъуапэ къыдахъэрэм имызакъоу дэтым
ибагын захарийIау хахъуагъ.

рышІәхәрәри. Аужырә уаҳтәм ахәм апкъ кыңырылә хыгъе-шләгъабә республикәм иғыогүхәм ащағъәунәфыгъ, ахәкәдәгъәри макләп. Гынгурлықоныр ышнәгъончәнүмкә Къэралыгъо автоинспекцием кызызәритырәмкә, ахәм язәгъәтүн непәләрүфәгъу, арышъ, рызекіхәрәм япчыагъе хәхъо зәпүт. Мәлышын фәгъум щерәхъиту транспортыр зыхәфәгъе зәүтәкъыныгы 2 Мыекъопә районым щагъәунәфыгъ. Ахәр зығъәорышІәштүгъәхәр хәкәдәгъәх, язырәм ильес 17 ыныбжыгъ. Красногвардейскә районими зыныбжы ильес 18 мынхуғъәнубжыккәр шиңүккүгъ.

— Ны-тыхэм ятэло: сыд паэзыныбжъ имыкъугъэхэм мотоциклэхэр къафэшущуущфыхэр? «Тэ тисабый, тыфит» alo. Аужырэгъогу хуугъэ-шлагъэу Мыекъөлэ районым къыщыхуугъэр штэмэ, ильэс 17 зыныбжъыр зыхэкдолдагъэр, зыльтэгъүтэхэм къызз-ралуагъэмкэ, гъогум къытхебным ылэкэ джабгъумкэ пльагъэ, ау сэмэгубгъур нэкыимэ ымыгуульпэлкоу икло ыгъэльэши тельэдагь ыкли машинэм еуагъ. Етлани зыкъаухъумэжжырэп, мотоциклэм тесыхэмэ ищыкэ-гъа шъуашхэр альфелдэхэрэл

къяу тадэлажъэ, — elo Андрей Огурцовым.

Шапхъэхэр аукъуагъэхэмэ къыхэзыгъэшыре камери 177-мэ непэ республикэм юф щашэ. Аужыре мэзиплым 16 кэү агъеуцугь. Гъогу зэготитум ычыпэ 4-р ахэм къызэдаубытын джы альэкбы. Ильэсымыкэ нэс ахэм япчьяльэ джыри хагъэхьоцт. Мылькоу пэлухъащтыр АР-м и Лышхъэ иунашьок! Гъогу фондым къыхахыгь. Автомобиль бгырыхыр ательмын ыкын гъэнэфэгъэ чыплем машинэр къыщэуцумэ къэзыльэгъущт камерэхэри ти!эхэ хъущт. Аш фэшхъяафэу анахыбэу гъогу хъугъэ-шлагъэхэр зыща гъэнэфыре чыплем 16-р щынэ гъончъэним ишапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъягъэх, урамхэм ягъэнэфын, нэфрыгъуазэхэм ягъеуцун, гъогухэм яшын анала атырагъяты.

— Мыш фэдиз ѵыІэу водительхэр къымыгъэу- цухэм ынэрэм фэдэу хэбзэухъумэкІо къулы- къухэм яІофышІэхэр гъогухэм атетхэмэ нахь ииІугагъэ къэкІоштба?

гъэхэр гъогогьуи 9 хъугъэ-шл
гъэхэм ахэфагъэх, 2-мэ ядунай
ахъожжыгь.

— Мы ильэссыр къызихъа
гъэм щегъэжъагъэу ешъуагъэу
рудым къарысхъэу гъогогъу 450

БлэкІыгъэ ильясым къыззэригъэлъэгъуагъэмкІэ,
Адыгейм игъогу хэхыгъэхэм аицзызэблэкІыгэрэм
япчыагъэ проценти 5-м къыщегъэжъсагъэу 15-м нэсэу
къаахэхъуагъ.

рэ къагъеуцугъэх. Ахэм ашы щэү 56-р ятлонэрэу къыхагъэ щыгъэх. Ахэр зэкэл республи кэм щыщых. Ятлонэрэм, къа щышырэми къыгъеуцухэрэлт Автомобилхэр зылахыгъэри ахэтих, къэралыгъом фактой

тынным пae кабинет ЙофышIэхэри гьогум техъэх, уплъэкунхэр зэхаш्चэх. Автомобильхэр, мотоциклэхэр къагъеуцих, ауплъэклих, ахэр зезыфэхэрэм адэгүүшьIэх. Джащ фэдэу къэбарлыгъэлэс амалхэм жъугъэу тадэлажьэ. Мары шьори гъэзэтэйм ренэу къыхэшьоуты, къэбархэр зытетхагъэхэр гьогубгъухэм ашытэгъеуцих. Ары паклошь, МФЦ-ми тимэкъэгъэлихэр ашызэхэпхыщых. Арышь, тэгүгъэ ахэм ашыщ горэ анэсынэв.

УФ-м и Президентэү Владимирир Путиныр жъоныгъок!е унашьоу зык!этхагъэхэм ащищ 2030-рэ ильэсүм нэс гъогу хъугъэ-шлагъэхэм ахэкlyадэхэрэм япчьягъэ, 2023-рэ ильэсүм икъэгъэлэгъонхэм ягъэпшагъэмэ, фэдизрэ ныкъорэк!е, 2036-рэ ильэсүм нэс фэдитlyк!е гъэмэк!эгъэнэир. Гъэрекло автомобиль зэутэкыныгъэхэм къэралыгъом щыщ нэбгыре мин 14,5-рэ ахэк!одагь. Пчъагъэхэр гүгъэк!одых. Ау тапэк!е ахэр къэмыхъунхэр зы!е ильыр тэры. Гузэжъоным, ыпэ итим дэхынным, икло ыгъэлэшэшнүм къык!элтык!он ылъэк!ыщтүм хэти егулышсан фас.

AP-M ГОДУЮЩИЙ ПРОГНОЗЫ И КАРДИНАЛЫ

Апэрэ лІэшІэгъур къызэринэкІыгъ

Жъоныгъуакэм и 12-м Кавказ къералыгъо заповедникир загъэпсыгъэр ильеси 100 хъугъэ. Ащ фэгъэхыгъэ 100-м хъугъэ. Ащ фэгъэхыгъэ 100-м хъугъэ.

Ахэм языр Адыгеим щыра-
къекіокыгъ. Мэфэкіым ипэй-
кіеу жъоныгъуакэм и 11-м
уцуپлехау Гъозэрлыпльэрэ Лэ-
тъонакъэрэ пчэ зэлхыхъэхэм
ямафэ ашыкыагъ. Мафэм къы-
клоці ыпкіе хэмьльеу шлоигъо-
нагъе зилехэр кордонхэм адэ-
хъанхэ, яльагъохэм къащаку-
хъан амал ялагъ. Экскурсии-
хэр, егъеджэн зэфешхъафхэр
хъакіхэм афызэхашаагъэх, чыю-
псым фэгъэхыгъэ фильmxем
аргъяллыгъэх.

Мэфэ шъхваам, жъоныгъуа-
кэм и 12-м, мэфэкі 100-м хъугъэ
зэфешхъафхэр заповедникым
ицъорышапіе зыдещыи Шъа-
чэм щыкуагъэх. Чыюпс уху-
мапіем илэ хъугъэ почтовэ
маркэм игъекіосенкіе ахэр
аублагъэх. Ар зербыгъэхыкын
пльэкыищт чыпіе кордонеу
Лаурэ щагъепсыищт ыкы Уры-
саем ишъольыр зэфешхъафхэм
уттупшын пльэкыищт. Джаш
фэдэу ильеси 100-м ихэуэз-
нэфыкыиин къыдыхэлтыагъэу
дендропаркэу «Южные культу-
ры» зыфиоу заповедникым
хахъэу Шъачэ дэтым ильес
350-рэ зыныбжэ оливэр щагъ-
тихъаагъ ыкы тарихъ мэхъанэ
зиэ къеблечъешхохэр къыши-
зэуахыгъэх.

«Темвжэхъаахэр къеблечъэхэр
Шъачэ щыпсэурэ горэм дэжъ
къыщагъотижъыгъэх. Ильесим
къыклоці ахэр зэтэргэхъэлжы-
гъэх, хэбъыкыгъэ тхылхъэхэр
агъекіжыгъэх ыкы ячыпіе
агъотижъыгъ», — къеты чыюпс
ухуумапіем ипресс-кулыкъу.

Мэфэкі 100-м хъугъэ шъхва-
къем яз хъугъэ заповедни-

кым итамы-
гъэу Кавказ
домбайим исау-
гъэт гъэоры-
шапіем дэжъ
зэрэшагъэу-
цугъэр. Ащ
ишынкіе щысэ
хъугъэр дом-
бай шыпкъэ-
хэу заповед-
никым ичыопс
хэсхэм атыра-

мыхъугъэ псеушхъэу Кавказым
имэхэм ашыбсымыгъэр ша-
клохэм зэтэраукіэштэгъигъ.
Мие-
куапэ щышэу, шэнныгъэлжы-
гъэу, заповедниким игъэпсаклоу
ыкы непэ зыцэ ыхыре Хрис-
тофор Шапошниковыр ащ лэ-
шэу ыгъэгумэкыищтыгъ, къызэ-
тиригъэнхэм дэгулэштэгъ ыкы
къыдэхъугъ.

1924-рэ ильесим жъоныгъуа-
кэм и 12-м Пшызэ и Велико-
княжескэ шекіопіе чыгущты-
хэм Кавказым идомбайхэм
ячыопс ухуумапіе щигъэпсыиыр
ащ фызэшшоціагъ. Тыкъезыу-
цуххэрэ дунаир шу зыльэгъу-
хэрэ, чыюпсым инеущ ыгъэ-
гумэкыхэрэр готхэу ащ ыфызэ
зэшшуихъигъ. Анахь шъхбаэр
— къодыжыпэгэхэгэ домбайхэр
зэтэригъэуцожыгъэх. Непэ
ахэм япчайгъэ шъхэ 1200-м
нахьбэу къальти. А пстэур
къизытотыкыиэрэ къэгъэлэгъ-
тён гъэшэгъон заповедни-
кым имэфэкі 100-м хъугъэу
АР-м и Лэпкъ музей къизэуихъигъ.

Христофор Шапошниковыр
зэтэригъэуцожыгъэ бэдэд. Ау,
аьэтиси зыращым, «Чыюпсым
имузей» зыфиоу я 20-рэ лэ-
шэгъум иублэгъум Мыекъуалэ
щагъэпсыгъагъэм ахэр раты-
гъагъэх. Нэужум ахэр тимузей
къылэхъажыгъэх. Ахэр ыкы
нэмымкіе пкыгъоу къэгъэлэгъ-
ным хэлажъэхэрэр тихъарзы-
нэш хэлъых, — тыщицгъэгъо-
загъ къэгъэлэгъоним игъэ-
хазырын ыоф дээшишагъэу,

АР-м и Лэпкъ музей естествен-
нэш тарихъымкіе иотдел
ишацэ Долэт Зотовым.

Заповедникым непэ зыги

гектар 280-рэ зэльеубиты. Шъо-

лъяришиымэ Пшызэ шъольы-

рым, Къэрэшэ-Черкесым ыкы

Адыгеим ячыгъу яхъхэр зэдий-

гъыхъ. Инагъэкіе Европэм

ятлонэрэ чыпіе щыгъигъ.

Кавказ къералыгъо заповед-

никым загъэпсыгъэр ильеси 100

зэрэхъугъэм ихэгъэунэфыкыиин

мыш къыщагъотижъщтэп. Ильесим

ыкіем нэс зэхашэштэп 100-м

хэхэрэгэхэрэгэхэрэгэхэрэгэх-

Бзыльфыгъэр литературам зэрэхэтыр

Унагъом и Ильэс кыдыыхэлтигээ Адыгэ Республика и Лъэпкъ тхыльеджапэ 1энэ хурае щиреклоуыгь. Бзыльфыгъэм и образ жэрило народнэ творчествэм ыкчи литературам къазэрэшыгъэлэгъуагъэм зэхахьем щитегүшүагъэх.

АР-м и Лъэпкъ театрэ Цэй Ибрахимэ ыццэ зыхырэр, гуманитар уштыхнэмкэ Адыгэ республика институтыр ыкчи Адыгейим избыльфыгъехэм я Союз тофхабзэм къещакло фэхъугъэх.

Урсылем ыкчи АР-м язаслуженна артисттэй Зыхъэ Мэлайчэт ар къизэлихыгь.

— Бзыльфыгъэм фэмыусэгъэ тхэкло цэрыло дунаим тетэлтийн. Усакло композиторымрэ зэдаусыгъэ орд анахь дэгүхэр ным, бзыльфыгъэм, шульэгъум афэгъехыгъэх. Бзыльфыгъэм художественнэ литературам чылпэ гъэнэфагъэ

шеубыты. Адыгэ бзыльфыгъэм техыгъэ сурэтхэр, усэхэр бэ мэхъух. Адыгэ шуашэр зыщыгь бзыльфыгъэм уялтызэ лъэпкъым къиклуу гъогур зэфэхысыжы зыхъукэ, ичигу зэрэфэшьштэйхэр гум къылъелэсэ. Непэ адыгэ бзыльфыгъэм иэнэ хурае шъукъетэгъблагъэ, — **къыуагъ Мэлайчэт**.

Нэүхүм гүшүээ ратыгъ АР-м избыльфыгъехэм я Союз ипащэу Вэрэкъо Хвалимэт.

— Бзыльфыгъэм щыэнэгъэм чылпэу щырилэр зы нэпльэгъум къебгъеубытын, зы тхылтым къышиплодыкъын плээкъы-

щтэл. Арэу щитми, адыгэ тхаклохэм яофшагъэхэр зэфэхысыжым, гъатхэм идэхагъэ, шульэгъу къабзэм ятамыгъэу, унагъом иджэнкъо машло къезуухуумэрэ бзыльфыгъэм бэ къыраполлагъэр, — **къыуагъ Х. Вэрэкъом**.

Филология шыэнэгъехэмкэ кандидатэу, гуманитар уштыхнэмкэ Адыгэ республика институтым яофшагъэ Агыржъянэкъо Симхъан бзыльфыгъэм и образ литературам къызэрэхафэрэм фэгъэхыгъэу къылтагъэм къеклонлагъэхэр едэлгээх.

— Бзыльфыгъэр цыф лъэшэу къэ-

хуугъ. Ицыктугъом зыщаплугъэ унагъом щигъотыгъэ шэн дахэм тетэу мэзекло. Щэлфэкэ Ны 1энатэу иэр щыгъулшэрэп, егъецакэ. Сыд фэдэрэ къынтыгъо волагъами, зэшүүхэй. Непэ къытхэтых щысэ зытепхын бзыльфыгъэхэр, — **къыуагъ Симхъан**.

1энэ хураем хэлэжьагъэх КъТРК-у «Адыгейим» ирежиссерэу Гъазье Бирармхан, усакло Дзыбэ Санниет, АР-м изаслуженна журналистэу Хъакъунэ Заремэ, Урсылем ыкчи Адыгейим язаслуженна артисттэу Уджыху Мариет, АР-м и Лъэпкъ тхыльеджапэ иофшагъэ Кучмээзыкъо Аминэт ыкчи нэмийкхэри.

Бзыльфыгъэр сид фэдэрэ лъэхжани дахэ. Ар къыдэллытээ, гъатхэм гукэ зыфоощи. Мы уахтэй чыюпсым зэхжийнгъабэ фэхъу. Бзыльфыгъэм идэхагъэ гъатхэм нахьшио ользгъуми, лъытэнгъэу аш фэтшырэр сид фэдэрэ лъэхжани къеъхырэп. Унагъор зерийгъым да克лоу, адыгэ бзыльфыгъэм лашэр къыштэншиш, пыим пэуцужын фаеути уахтэ къыххэйгъ. Ар сидигуи бзыльфыгъэу къызэрэнжырэр тхаклохэм яофшагъэхэм ахэтэльгээ.

Хэдэгээлэл Аскэр къыдигъэкъигъэ Нарт эпосын, Сэтэнэе гуашэ, Адыиф, Акуанд, Шхъац шуцэ дах, Дэхэнагъу зыфилорэ бзыльфыгъэ образхэр къыхэфэх. Анахъэу Сэтэнэе гуашэр къахэшчи, ар акылышу, къэхжүүтшыр ешээ, нарт пстэуми яупчэжьэгъу, ыборэм тэгээрийн едээ, дэхагъэм итамыгъ. Сэтэнэе гуашэ нартмэ бэ афишагъэр. Аш фэш «гуашэкэ» еджэштигъэх.

1энэ хураем хэлэжьагъэх лъэнэхуабэм атегүшүагъэх, ахэм ашыщхэм щытху тхыльхэр афагъэшшошагъэх.

Гъесэнэгъэм игъогу къафызэуухы

Джыракъые къэлэцыкъу 1ыгыпээм чыюпсым икъэхуумэн фэгъэхыгъэ яофхабзэхэр бэрэ щызэхашэх. Аш къэлэцакло фэхъугъ ильэс 40-м ехъугъэу лэжьэрэ, шъхъеклафэ зыфашишырэ къэлэплюу Жакъэмымыкъо Сарет.

зэрилъэкъирэр дгэшагъо икъугъ.

— Тхыль Плъыжым ильэтегъеуцо тилагъ. Аш къыдыхэлтигээ уштэнин яофшагъэхэр тшыгъэх. Къэлэцакло къэгъагъэхэр, уцхэр ыкчи хъалхэр зыфэдэхэр, зэрэзэтекъихэрэр, тикъуаджэ къышыкхэрэр, ахэр анахь зыдэшыгъэхэр, ахэм язитет, къодыжынкэ щынагъохэр, анахь узылтыллэн фаеу ахэтхэр дгээнэфэгъэх. Ахэр ильэс къэс щагум щитеуллэгъух, гүхэл нахь мышэм, ылэклэгэ дгээнэфэгъэ къэгъэгъэ ыкчи уц лъэлкъ зэфэшхяфхэр бэклэгэ нахь makэ хъулгэхэу е къодыжыгъэхэу къычэлэх. Тыкъэззүүхээрэ дунаим икъэхуумэн мэхъанэу иэр нэбгырэ пэлч къыгурьон

фае. Сабыир цыклуэ ар зыгурмылокэ, аш пылтыштэл, — **elo Сарет**.

Сарет яофшагъэ ишынгъэ зынныкъо щыктугъ, арэу щитми, иунагуи зэклюу, 1эдэб иль. Иклатэхэй Русльянэрэ Бисланэрэ унэгъо дахэхэр ашагъ, къорэлтифит и.

— Бэмышэу къэгъэгъэ хъалэмэтэу орхидаим тэлтиллэнэир едгэжьагъ. Къэгъагъэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэу щызэхэм сакыгъеджагъ, нэрыльзэгэу къэгъэгъэ гъульзэхэм яколлекциехэр дгээфедагъэх. Орхидаим идэхагъэ фэшхяфхэр «зэрэушыри» тэлтиллэнэ къыхэдгъэшгъ. Чыгум къызыхэкъирэм къышегъэжьагъэу окодыжыфэкэ къэ-

хуагъэр хъалхэм «адэпсэу», зыр зыщи-къэрэмкэ адэрэ къыдэллытэл, яштуагъэ зэрэгэкъыжы. Щысэ: хъалхэр минералхэмкэ, псымкэ, щыгумкэ орхидаим дэгүүжэх, еж хъалхэм ящицагъэр алэкдэгъахъэ. Къэлэцыкъу 1ыгыпээм лэс зыпты сабыим фэдэу дээзекло, — **къылтагъ Сарет**.

Джыракъые къэлэцыкъу 1ыгыпээм ипащэу Къэгъэзэж Сарет къэлэлпум цыфыгъэ хэлъэу, ыгуу етыгъэу иоффэригъэцакээрэм игугуу къытфишишыгъ.

— Сарет рихыжъэрэ яофхабзэхэмкэ алерэ 1элтигъо ыгъотырэр сэры. Аш гукъэл хъалэмэтэу ышыхэрэм ягъэцэлкэнкэ амалхэр къэтэгъотых. Къэлэцыкъу 1ыгыпээмкэ гъесэнэгъэ-плунгъэрэ ашгыа зэрэштийр къэзүүшхьатырэ яофхам шыкъэ шлэгъоу къэлэлпум къыфиупшысигъэм сабийхэри ны-тыхэри егъэрэзэх. Чылпсым икъэхуумэн игъусэу аш адыгэ шэн-зэхэтийрэхэм фэгъэсэгъэнхэй мэхъанэ реты. Унагъом ихабэ цыфу аш исхэм яшагъ, къэлэлпум сабийхэм яакылрэ ягушишсэрэ къакъэлкэрэ гъесэнэгъэм ишапхэе къэлэцыкъу 1ыгыпээм тыргъахъэх. Шхъэклэфэнгъэр, адыгагъэр, зэгурыонгъэр зыщагъэлээлэрэ адыгэ чылэм къыдэкырэ ныбжыкъэм лъэлкъирэ зэргүүшхорэ цыфхэр къахэкъытых, — **хигъеунэфы-кигъ Къэгъэзэж Сарет**.

Лъэлкъирэ зэфэшхяфхэм къахэкъыгъэ сабийхэм адыгэ шэн-хабзэхэри, нэмийкхэри лъэлкъирэ яхбээшхүхэри зэраригъэшэштэй Сарет пыль. «Си Адыгей», «Адыгэ шуащэр», «Адыгэ быракъыр», «Адыгэ къашхъэр» зыцэ ыкчи нэмийкхэри яофхабзэхэр Сарет зэхшэх. Къыт-къэхжүүхээрэ лээжхэм я Хэгъэгү шу альэгъоу, 1эдэбхэу, гъэсагъэхэу хъунхэм яублапээр унагъомрэ къэлэцыкъу 1ыгыпээм. Ар къыгурьоозэ, къэлэлпум иоффшэн ны-тыхэри къыхегъэлажъэх.

Нэклибгъор зыгъэхъазырыгъэр лъэлшыкъо Фатим.

Сурэтхэр: 1ешынэ Асплан.

Футбол

Нэхэе Даутэ ишІэжь фэгъэхъыгъагъ

Текноныгъэм и Мафэ ихэгъэунэфыкын кыдыхэлъытагъэу футболов цыкъумкэ зэнэкъоку куаджэу Очэпщие щыкъуагъ. Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Нэхэе Даутэ ишІэжь ар фэгъэхъыгъагъ.

Районым икуаджэхэм ашызэхашгээ командэхэм мыш зыщауштэй. Финалым ихагъэх Пэнэжыкъуаэр Гъобэкъуаэр яфутболистхэр. Гъобэкъуаехэр тээклү нахь лъэшыгъэх, пчагъэр 3:2-у текноныгъэр кыдахыгъ. Ящэнэрэ чыпілэр Очэпщие икомандэ фагъэшьошагъ.

Хагъэунэфыкырэ чыпілэр кыдэзыхыгъэхэр щытху тхыльхэмкэ ыкы ахьщэ шуухафтыхэмкэ хагъэунэфыкыгъэх. Къэлэпчээлт анахь дэгъоу кыахыгъэр Дмитрий Тарнавскэр ары. Ешкэло анахь дэгъур Хъатхъоху Байзэт, ыпеклэ щешлэрэ футболистхэм кыахыгъэр Нэхэе Бисльян.

Иофхъабээм хэлэжьагъ Советскэ Союзым и Лыхъужъэу икъорэлфэу, ятэжь ыцэ зыфаусыгъэ Нэхэе Даутэ.

Волейбол

Мыекъуапэ щыкъуагъ

Волейболымкэ зэнэкъокъухэр республикэм икъэлэ шыхыа щызэхашгээх. Хульфыгъэ командахэр зыхэлэжьэгъэх турнирыр СССР-м и Лыхъужъэу Андырхое Хъусен ишІэжь фэгъэхъыгъагъ.

Бокс

Тыжын медаль къылхыгъ

Боксымкэ Урысыем ипервенствэ хэлэжьэгъэ Мыекъопэ районым спортсменкэ тыжын медаль кыдыхыгъ. Къалэу Владивосток щыкъогъэ турнирыр Урысыем ишъольыр 82-мэ къарыкъогъэ спортсмен 627-рэ къеклонлагъ.

Мыекъопэ районым спорт еджаплэу «Олимп» зыфиорэм итренер-кэлээгъаджэу Григорий Бегларян ыгъэсэрэ София Максюта гъэхэгъэшүхэр ышыгъэх, ятлонэрэ чыпілэр кынфагъэшьошагъ. Аш зэкімки зэлукэгъуи 4 илэгээ, ёыр кынхыгъ, ау финалым Ульяновскэ хэкүм иллыклоу Виктория Крайновар кыншытклоуагъ.

Каратэ

Нэбгырэ 1200-рэ фэдиз хэлэжьагъ

Каратэмкэ Урысые зэнэкъокъухэр Санкт-Петербург щыкъуагъэх. Къэралыгъом ишъольыр 44-мэ къарыкъогъэ спортсмен 1200-рэ фэдизмэ заушетыгъ.

Адигеим иллыклохэм дышэ медали 5, джащ фэдэу ятлонэрэ ыкы ахьщэ зыплиш кынфагъэшьошагъ.

Мы турнирыр я XII-рэ гъэмэфэ ныбжыкэ Спартакиадэм хэлэжьэштхэм якъыхэхын едзыгъоу щитыгъ. Аш ифинал уцуу жыныгъакэм ыкы эм къалэу Курскэ щыкъоштым хэлэжьэнхэу фитынгъэ кыдахыгъ Гъукэл Эдуардрэ Хъорэл Алинэрэ.

Зэхэзыщагъэр
ыкы кыдэзыгъэ
гъэкъыэр:
АР-м лъэпкэ Йоххэм-
кэ, Икъыб къэралхэм
ашыпсэурэ тильэпкээ-
гъухэм адиряэ зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкы
къэбар жыгъэм
иамалхэмкэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыдэшырэ:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къайхырэ А4-кэ заджэхэр тхыапхээу
зипчагъээ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэльзү, шрифтыр
12-м нахь цыкъунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкигъэжъюжныхъ.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмкэ,
телерадиокъын-
хэмкэ ыкы зэлты-
йысыкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
Чыпэ гъэйоры-
шапл, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэ
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкімкэ
пчагъэр
4121
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 788

Хэутын
узыкъэтхэнэу
щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщыхаутыгъэх
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъяэр
Мэшлэкъо С. А.

Редактор шхъяэр
игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэкъижъ
зыхъырэ
секретарыр
Тхъаркъохъо А. Н.